

MONUMENT VOOR EEN DICHTER

Op 22 mei 1997 overleed de Vlaamse dichter Herman de Coninck. In *Taal zonder mij* herleest Kristien Hemmerechts, die met hem getrouwd was, zijn poëzie en gaat daarbij vooral in op het expliciet autobiografische karakter van zijn gedichten. Aangevuld met correspondentie tussen de twee echtelieden en herinneringen die zij daarnaast beschrijft, bouwt zij een indrukwekkend beeld op van zijn werk en persoonlijkheid.

Onwillekeurig roept *Taal zonder mij*, voordat er een letter gelezen is, associaties op met dat andere 'weduwenboek': *I.M.* van Connie Palmen. Een schrijfster, geliefde van een schrijver, beschrijft haar rouw. Hemmerechts haalt direct in het begin dit boek dan ook aan en schrijft dat *I.M.* haar er aanvankelijk van weerhield over haar man te schrijven: 'Het weduwenboek was al geschreven, waarom zou ik het overdoen?' Uiteindelijk besloot zij dus toch haar boek te schrijven en las *I.M.* pas nadat ze het voltooid had.

Misschien is het niet van belang beide boeken met elkaar te vergelijken, maar het grootste verschil is in ieder geval dat Hemmerechts vooral over De Coninck schrijft, terwijl Palmen vooral over zichzelf en haar relatie met Ischa Meijer schrijft. *Taal zonder mij* gaat in belangrijke mate over de gedichten van De Coninck en minder over het verdriet dat zijn dood voor Hemmerechts betekent.

De gedichten van De Coninck hebben zoals



KRISTIEN HEMMERECHTS. FOTO: LIEVE BLANQUAERT

gezegd vaak een autobiografisch karakter en vormen, samen met de aanvullingen van Hemmerechts een goed beeld van zijn persoonlijkheid. Aan bod komen onder meer zijn relatie met zijn moeder en de dood van zijn eerste vrouw. De dood vormt een terugkerend thema in zijn werk en inspireerde hem tot heldere en treffende poëzie. Ook laat Hemmerechts ons meegenieten van de humorvolle correspondentie met inzenders van gedichten voor het *Nieuw Wereld Tijdschrift*, waarvan De Coninck oprichter en hoofdredacteur was. Met veel liefde beschrijft Hem-

merechts hoe De Coninck, vaak tot diep in de nacht, zat te werken. Hoe geconcentreerd hij las: 'Na zijn dood dacht ik: nu zijn al die dichters hun meest aandachtige lezer kwijt.'

'De doden hebben geen privacy,' schrijft Hemmerechts en noemt dit gegeven zeer toepasselijk in de context van *Taal zonder mij*. Bij lezing van dit boek becroop mij inderdaad een enkele keer het gevoel: Mag ik dit wel lezen, zijn deze woorden wel voor mij bestemd? Met name de kattenbelletjes die De Coninck in de huise-lijke sfeer aan Hemmerechts schreef, steevast met de aan-

hef 'Poesje'. Deze uiteraard nooit voor publiciteit

geschreven woorden geven soms het gevoel een voyeur te zijn in het leven van iemand die zich daar nooit meer tegen kan verweeren. Het is de volstrekt integere, gevoelige – maar nooit sentimentele – en liefdevolle manier waarop Hemmerechts over haar man schrijft die het boek zijn grote kracht geeft en voorkomt dat het een vervelende bijmaak achterlaat. Bovendien maken de heldere en directe dichtregels van De Coninck het lezen van *Taal zonder mij* meer dan de moeite waard.

In het laatste deel, getiteld Coda – wat letterlijk betekent: slot van een muziekstuk – richt Hemmerechts zich rechtstreeks tot De Coninck. Hier neemt zij meer ruimte voor zichzelf en voor het verdriet dat zij

overall met zich meedraagt. Ze schrijft over het alleen wonen in een huis dat nog zo van hem is, 'uit hem gegroeid', zoals ze het mooi verwoordt. 'Soms overweeg ik om alle lichten aan te knippen, een cd op repeat te leggen, de verwarming aan te zetten en het huis te verlaten; het huis aan zichzelf terug te geven, er een grafmonument van te maken, de grafkelder waar Herman van droomde, het mausoleum van het leven dat Herman en Kristien samen leidden, een monument ter ere van afwezigheid'.

-ANNA KROON

KRISTIEN HEMMERECHTS, *TAAI ZONDER MIJ*, AMSTERDAM 1998. UITGEVERIJ ATLAS. F 39,90. 149 P.